

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 lutego 2022 roku wniosku sędziów Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w (...) SSO A. P., SSO W. Z., SSR A. B., SSO A.S., SSO D.L. o wyłączenie od rozpoznania sprawy zawisłej przed Sądem Dyscyplinarnym przy Sądzie Apelacyjnym w (...) sygn. akt ASDo-(...)

na podst. art. 42 § 4 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych

postanowił:

wobec możliwości utworzenia składu sądu mogącego orzekać w kwestii wyłączenia sędziów SSO A. P. i SSO W. Z. w Sądzie Dyscyplinarnym przy Sądzie Apelacyjnym w (...), sprawę w tym zakresie przekazać temu sądowi jako właściwemu.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 6 października 2021 roku sprawę w przedmiocie zastrzeżenia SSO M. K.-D. do uwagi Prezesa Sądu Okręgowego w R. na stwierdzone uchybienia sprawności postępowania wpisano do repertorium ASDo Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w (...) W drodze losowania przeprowadzonego w dniu 28 października 2021 wyłoniono skład sądu dyscyplinarnego w osobach: SSA G. Z., SSO A. P., SSO W.Z. Oświadczeniami z dni 4 oraz 5 listopada 2021 roku członkowie składu orzekającego – SSO W. Z. oraz SSO A.P. wnieśli o wyłączenie ich od orzekania w niniejszej sprawie powołując się na osobistą relację z sędzią M. K.-D., której przedmiotowe postępowanie dotyczy (k.

20, 21). Następnie tożsame wnioski złożyli inni sędziowie Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w (...): SSR A.B. (k. 22), SSO A.S. (k. 23) i SSO D. L. (k. 24).

Powołując się na art. 42 § 4 k.p.k. – w związku z brakiem możliwości utworzenia trzyosobowego składu do orzekania w przedmiocie złożonych wniosków o wyłączenie – Prezes Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w (...) przekazał przedmiotowe wnioski do rozpoznania Sądowi Najwyższemu jako sądowi wyższego rzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza okoliczności faktycznych zaistniałych w niniejszej sprawie każe stwierdzić, że nie zaktualizowała się przesłanka wymieniona w art. 42 § 4 *in fine* k.p.k., nakazująca rozpoznanie incydentalnej kwestii wyłączenia sędziów sądowi wyższego rzędu.

Zauważyć należy, że w wyniku losowania składu orzekającego do rozpoznania sprawy wyznaczono SSA G. Z., SSO A.P. oraz SSO W. Z. Z tego grona, oświadczenia wskazujące na zaistnienie przesłanek z art. 41 § 1 k.p.k. złożyli sędziowie W.Z. oraz A. P. Wnioski te nie zostały rozpoznane.

Wyłączenie na żądanie sędziego może zachodzić tylko wówczas, gdy sędzia stwierdzi, że w danej sprawie istnieją okoliczności, które mogą wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności. Składa on wówczas żądanie odsunięcia go od prowadzenia sprawy. W przeciwieństwie do oświadczenia składanego w trybie art. 42 § 2 k.p.k., żądanie nie ma charakteru wiążącego; nie jest ono wnioskiem o wyłączenie, lecz wskazaniem przez sędziego okoliczności mogących usprawiedliwić jego wyłączenie (J. Kosonoga [w:] *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, red. R. A.Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2017, art. 42). Wprawdzie art. 42 § 3 k.p.k. łączy obowiązek niezwłocznego rozpoznania wniosku jedynie z wnioskiem o wyłączenie, jednakże *per analogiam* przepis ten należy zastosować do sytuacji, gdy z żądaniem takim występuje sędzia. Skoro obowiązek niezwłocznego rozpoznania wniosku zachodzi w sytuacji, gdy wątpliwości co do bezstronności sędziego

zgłasza strona procesowa, to tym bardziej jest to uzasadnione, gdy konieczność wyłączenia dostrzega sam sędzia (J. Kosonoga, *Kodeks...*). Należy przy tym mieć na względzie, że w wypadku złożenia wniosku o wyłączenie sędziego lub żądania sędziego wyłączenia go od udziału w sprawie sąd może wniosku lub żądania nie uwzględnić. W takiej sytuacji rozprawa jest prowadzona w wyznaczonym pierwotnie składzie (por. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, art. 42).

W realiach niniejszej sprawy dopiero zatem ewentualne pozytywne rozpoznanie żądania sędziów wyznaczonych do składu orzekającego będzie warunkowało podjęcie dalszych czynności procesowych w odniesieniu do oświadczeń innych sędziów. Nie zachodzą okoliczności, które uniemożliwiałyby orzekanie w przedmiocie oświadczeń sędziów W.Z. oraz A.P. w Sądzie Dyscyplinarnym przy Sądzie Apelacyjnym w (...). Za pozbawione znaczenia prawnego na obecnym etapie sprawy uznać należy złożenie oświadczeń przez sędziów A. B., A.S. oraz D.L. Wyłączenie sędziego na podstawie istnienia okoliczności mogących wskazywać na brak bezstronności dotyczyć może tego sędziego, który rozstrzyga sprawę w jej głównym, zasadniczym nurcie. Z analizy art. 42 k.p.k. w aspekcie art. 40 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. jednoznacznie wynika, iż wyliczone w tych ostatnich przepisach okoliczności dotyczą wyłączenia sędziego wyznaczonego do udziału w sprawie, przy czym „sprawą” w tym przypadku jest postępowanie zmierzające do rozpoznania i orzekania o głównym przedmiocie procesu. Takim postępowaniem nie jest odrębnie unormowane, uboczne rozstrzygnięcie o wyłączeniu sędziego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 r., V KK 195/04, OSNKW 2005/1/5, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2011 r., SNO 5/11, LEX nr 1288924). Nadto, nieuprawnionym do rozpoznawania danej kwestii w wyniku możliwości jego wyłączenia od udziału w sprawie może być jedynie taki sędzia, który uprzednio został wyznaczony do jej rozpoznania. Z uwagi zatem na fakt, że sędziowie A. B., A.S. i D. L. nie zostali wyznaczeni do rozpoznania sprawy, brak podstaw do uznania ich żądania na obecnym jej etapie za skuteczne, tj. wymagające rozpoznania.

Tym samym nie ma również przeszkód procesowych do tego, aby sędziowie ci rozpoznali wnioski o wyłączenie sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy – A.P. i W. Z. Z uwagi zaś na fakt, że art. 42 § 4 zd. ostatnie k.p.k. wskazuje, że warunkiem orzekania przez sąd wyższego rzędu jest niemożność utworzenia składu przez sąd *meriti*, natomiast – jak wskazano wyżej – sytuacja taka nie nastąpiła, sprawę należało zwrócić Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w (...) jako rzeczowo właściwemu.

Nadto, zwrócić uwagę należy na jeszcze jedną istotną okoliczność, niedostrzeżoną przez sąd *meriti*. W kwestii wyłączenia sędziego sąd rozstrzyga na posiedzeniu (art. 95 k.p.k.), a w składzie orzekającym nie może brać udziału sędzia, którego dotyczy wyłączenie (art. 42 § 4 zdanie pierwsze *in fine* k.p.k.). W wypadku natomiast rozpoznawania kwestii wyłączenia sędziego przed rozprawą główną lub rozprawą apelacyjną sąd orzeka jednoosobowo (art. 30 § 1 i 2 *in principio* k.p.k.) (por. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, art. 42). Z uwagi zatem na fakt, że w analizowanej sprawie żądania w kwestii wyłączenia sędziowie W. Z. i A.P. złożyli przed rozprawą, nie ma przeszkód aby sąd dyscyplinarny rozpoznał je na posiedzeniu w składzie jednoosobowym.